

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

6 mai 2021 *

„Recurs – Regulamentul (CE) nr. 1107/2009 – Articolele 4 și 21 – Condiții de autorizare – Revizuirea aprobării – Produse fitosanitare – Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 485/2013 – Substanțele active clotianidin și imidacloprid – Semințe tratate cu produse fitosanitare care conțin aceste substanțe active – Interzicerea utilizării neprofesionale – Principiul precauției”

În cauza C-499/18 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 27 iulie 2018,

Bayer CropScience AG,

Bayer AG, cu sediul în Monheim am Rhein (Germania),

reprezentate de M. Zdzieborska, solicitor, A. Robert, avocate, K. Nordlander, avocat, C. Zimmermann, avocat, și P. Harrison, solicitor,

recurente,

celelalte părți din procedură fiind:

Association générale des producteurs de maïs et autres céréales cultivées de la sous-famille des panicoidées (AGPM), cu sediul în Montardon (Franța),

The National Farmers' Union (NFU), cu sediul în Stoneleigh (Regatul Unit), reprezentată inițial de H. Mercer, QC, și J. Robb, barrister, mandatați de N. Winter, solicitor, și ulterior de H. Mercer, QC, J. Robb, barrister, și K. Tandy, avocate,

Association européenne pour la protection des cultures (ECPA), cu sediul în Bruxelles (Belgia), reprezentată inițial de D. Abrahams, E. Mullier și I. de Seze, avocats, și ulterior de D. Abrahams și E. Mullier, avocats,

Rapool-Ring GmbH Qualitätsraps deutscher Züchter, cu sediul în Isernhagen (Germania),

European Seed Association (ESA), cu sediul în Bruxelles, reprezentată inițial de P. de Jong, avocat, K. Claeys, advocaat, și E. Bertolotto, avocate, și ulterior de P. de Jong, avocat, și K. Claeys, advocaat,

* Limba de procedură: engleza.

Agricultural Industries Confederation Ltd, cu sediul în Peterborough (Regatul Unit), reprezentată inițial de P. de Jong, avocat, K. Claeys, avocat, și E. Bertolotto, avocate, și ulterior de J. Gaul și P. de Jong, avocats, și K. Claeys, avocat,

interveniente în primă instanță,

Comisia Europeană, reprezentată de B. Eggers, P. Ondrůšek, A. Lewis și I. Naglis, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

susținută de:

Stichting De Bijenstichting, cu sediul în Vorden (Țările de Jos), reprezentată de L. Smale, avocate,

intervenientă în recurs,

Union nationale de l'apiculture française (UNAF), cu sediul în Paris (Franța), reprezentată de B. Fau și J.-F. Funke, avocats,

Deutscher Berufs- und Erwerbsimkerbund eV, cu sediul în Soltau (Germania);

Österreichischer Erwerbsimkerbund, cu sediul în Großebersdorf (Austria), reprezentați de B. Tschida și A. Willand, Rechtsanwälte,

Pesticide Action Network Europe (PAN Europe), cu sediul în Bruxelles,

Bee Life European Beekeeping Coordination (Bee Life), cu sediul în Louvain-la-Neuve (Belgia),

Buglife – The Invertebrate Conservation Trust, cu sediul în Peterborough,

Stichting Greenpeace Council (Greenpeace), cu sediul în Amsterdam (Țările de Jos), reprezentate de B. Kloostera, avocaat,

Regatul Suediei, reprezentat inițial de C. Meyer-Seitz, A. Falk, H. Shev, J. Lundberg și E. Karlsson și ulterior de C. Meyer-Seitz, H. Shev și E. Karlsson, în calitate de agenți,

interveniente în primă instanță,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei întâi, și domnii L. Bay Larsen (raportor), M. Safjan și N. Jääskinen, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul M. Longar, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 iunie 2020,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 17 septembrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Bayer CropScience AG și Bayer AG solicită, pe de o parte, anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 17 mai 2018, Bayer CropScience și alții/Comisia (T-429/13 și T-451/13, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2018:280), prin care acesta le-a respins acțiunea având ca obiect anularea Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 485/2013 al Comisiei din 24 mai 2013 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 540/2011 în ceea ce privește condițiile de autorizare a substanțelor active clotianidin, tiametoxam și imidacloprid și de interzicere a utilizării și a vânzării semințelor tratate cu produse de protecție a plantelor care conțin aceste substanțe active (JO 2013, L 139, p. 12, denumit în continuare „regulamentul în litigiu”) și, pe de altă parte, anularea regulamentului în litigiu în măsura în care acesta le privește pe recurente.

I. Cadrul juridic

A. Directiva 91/414/CEE

- 2 Anterior datei de 14 iunie 2011, introducerea pe piață a produselor fitosanitare era reglementată de Directiva 91/414/CEE a Consiliului din 15 iulie 1991 privind introducerea pe piață a produselor de uz fitosanitar (JO 1991, L 230, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 10, p. 30).
- 3 Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 91/414 prevedea că un produs fitosanitar putea fi autorizat de un stat membru numai în condițiile în care, printre altele, substanțele sale active erau menționate în anexa I la directiva menționată.
- 4 Articolul 5 din această directivă enunța printre altele:

„(1) Având în vedere stadiul cunoștințelor științifice și tehnice, o substanță activă este înscrisă în anexa I pentru o perioadă inițială care nu poate depăși zece ani în cazul în care se poate estima că produsele de uz fitosanitar care conțin această substanță activă vor îndeplini condițiile următoare:

- (a) reziduurile lor provenite în urma aplicării pe baza practicilor fitosanitare nu au efecte nocive asupra sănătății umane sau animale sau asupra apelor subterane sau influențe negative asupra mediului și, în măsura în care sunt semnificative din punct de vedere toxicologic sau al mediului, pot fi determinate prin metode utilizate în mod curent;
- (b) utilizarea lor în urma unei aplicări pe baza practicilor fitosanitare nu are efect nociv asupra sănătății umane sau animale sau influențe negative asupra mediului în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) litera (b) punctele (iv) și (v).

(2) Pentru a include o substanță activă în anexa I, trebuie să se țină seama în special de următoarele elemente:

- (a) dacă este cazul, de o doză zilnică admisă (DZA) pentru om;
- (b) de un nivel acceptabil de expunere a utilizatorului, dacă este necesar;
- (c) dacă este cazul, de o estimare a acțiunii și diseminării sale în mediu, precum și de orice incidență asupra speciilor care nu sunt vizate.

[...]”

B. Regulamentul (CE) nr. 1107/2009

- 5 Regulamentul (CE) nr. 1107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414 ale Consiliului (JO 2009, L 309, p. 1) a intrat în vigoare la 14 iunie 2011.
- 6 Considerentele (8) și (16) ale acestui regulament au următorul cuprins:
- „(8) Scopul prezentului regulament este acela de a asigura un nivel ridicat de protecție, atât pentru sănătatea umană, cât și pentru cea animală, precum și un nivel ridicat de protecție a mediului și, în același timp, de a proteja competitivitatea agriculturii în Comunitate. [...]
- [...]
- (16) Ar trebui să se prevadă, în anumite condiții, posibilitatea de a modifica sau revoca aprobarea acordată pentru o substanță activă în cazul în care aceasta încetează să mai îndeplinească criteriile de aprobare sau în cazul în care nu respectă cerințele Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei [(JO 2000, L 327, p. 1, Ediție specială 15/vol. 6, p. 193)].”
- 7 În temeiul articolului 28 alineatul (1) și al articolului 29 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat, un produs fitosanitar nu se introduce pe piață și nu se utilizează fără să fi fost autorizat în statul membru în cauză, în conformitate cu prezentul regulament, autorizarea acestui produs de către un stat membru presupunând, printre altele, că substanțele sale active au fost aprobate la nivelul Uniunii Europene.
- 8 Articolul 4 din Regulamentul nr. 1107/2009, intitulat „Criterii de aprobare a substanțelor active”, prevede printre altele următoarele criterii:
- „(1) Substanțele active se aprobă în conformitate cu anexa II dacă, în lumina cunoștințelor științifice și tehnice actuale și ținând seama de criteriile de aprobare indicate la punctele 2 și 3 din anexa menționată, se poate presupune că produsele fitosanitare care conțin respectivele substanțe active îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3).
- [...]
- (2) Reziduurile produselor fitosanitare, folosite în conformitate cu bunele practici fitosanitare și luându-se în considerare condiții realiste de utilizare, îndeplinesc următoarele cerințe:
- (a) nu produc efecte nocive asupra sănătății umane, inclusiv aceea a grupurilor vulnerabile, ori asupra sănătății animale, luând în considerare efectele cumulative și sinergice cunoscute, atunci când sunt disponibile metodele științifice acceptate de [Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA)] pentru evaluarea acestor efecte, sau asupra apelor subterane;
- (b) nu produc efecte inacceptabile asupra mediului.
- [...]
- (3) Un produs fitosanitar, utilizat în conformitate cu bunele practici fitosanitare și luându-se în considerare condiții realiste de utilizare, îndeplinește următoarele cerințe:
- (a) este suficient de eficient;

- (b) nu exercită imediat sau în timp efecte nocive asupra sănătății umane, inclusiv asupra sănătății grupurilor vulnerabile, sau asupra sănătății animale, direct sau prin intermediul apei potabile (ținând cont de substanțele care rezultă din tratarea apei potabile), al alimentelor, al hranei pentru animale sau al aerului, sau consecințe la locul de muncă ori alte efecte indirecte, ținând cont de efectele cumulative și sinergice cunoscute, atunci când sunt disponibile metodele științifice acceptate de [EFSA] pentru evaluarea acestor efecte; sau asupra apelor subterane;
- (c) nu produce niciun efect inacceptabil asupra plantelor sau asupra produselor vegetale;
- (d) nu provoacă vertebratelor controlate suferințe și dureri inutile;
- (e) nu produce efecte inacceptabile asupra mediului, ținând seama, în special, de următoarele aspecte, atunci când sunt disponibile metodele științifice acceptate de [EFSA] pentru evaluarea acestor efecte:
  - (i) evoluția și diseminarea sa în mediu, în special contaminarea apelor de suprafață, inclusiv contaminarea estuarelor și a apelor de coastă, a apelor subterane, a aerului și a solului, ținând cont de locurile aflate la depărtare de locul utilizării unde a ajuns datorită transportului ambiental la mare distanță;
  - (ii) impactul său asupra speciilor nețintă, inclusiv asupra comportamentului curent al acestora;
  - (iii) impactul său asupra biodiversității și ecosistemului.

[...]"

- 9 Articolul 7 din acest regulament, intitulat „Cererea”, prevede la alineatul (1) primul paragraf:

„Cererile de aprobare a substanțelor active sau de modificare a condițiilor de aprobare se depun de către producătorii de substanțe active în unul dintre statele membre, denumit «stat membru raportor», însoțite de un rezumat și un dosar complet, [...] care să demonstreze că substanțele active îndeplinesc criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4.”

- 10 Articolul 12 din regulamentul menționat, intitulat „Concluziile [EFSA]”, prevede la alineatul (2) al doilea paragraf:

„În termen de 120 de zile de la sfârșitul termenului stabilit pentru prezentarea de observații scrise, [EFSA] adoptă concluziile cu privire la eventuala îndeplinire de către substanța activă a criteriilor de aprobare prevăzute la articolul 4, în lumina cunoștințelor științifice și tehnice actuale și utilizând documentele orientative disponibile la momentul depunerii cererii [...]"

- 11 Potrivit articolului 21 din același regulament, intitulat „Revizuirea aprobării”:

„(1) Comisia poate revizui aprobarea acordată pentru o substanță activă în orice moment. Aceasta ia în considerare solicitarea unui stat membru de revizuire, în lumina noilor cunoștințe științifice și tehnice și a datelor de monitorizare, a aprobării unei substanțe active, inclusiv în cazurile în care, după revizuirea autorizațiilor în temeiul articolului 44 alineatul (1), există indicații că nu se pot atinge obiectivele stabilite în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) litera (a) punctul (iv) și litera (b) punctul (i) și cu articolul 7 alineatele (2) și (3) din Directiva 2000/60/CE.

În cazul în care, în lumina unor noi cunoștințe științifice și tehnice, Comisia consideră că există indicii conform cărora substanța nu mai îndeplinește criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 sau dacă informațiile suplimentare solicitate în conformitate cu articolul 6 litera (f) nu au fost încă furnizate, informează statele membre, [EFSA] și producătorul substanței active și fixează acestuia din urmă un termen pentru a formula observații.

(2) Comisia poate solicita punctul de vedere al statelor membre și al [EFSA] sau asistența tehnică sau științifică a acestora. Statele membre pot să înainteze Comisiei observațiile lor în termen de trei luni de la data solicitării. [EFSA] înaintează Comisiei punctul de vedere sau rezultatele activității sale în termen de trei luni de la data solicitării.

(3) În cazul în care Comisia ajunge la concluzia că nu mai sunt îndeplinite criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 sau dacă informațiile suplimentare solicitate în conformitate cu articolul 6 litera (f) nu au fost furnizate, se adoptă un regulament, în conformitate cu procedura de reglementare menționată la articolul 79 alineatul (3), prin care se retrage sau se modifică aprobarea.

[...]”

- 12 Anexa II la Regulamentul nr. 1107/2009, intitulată „Procedura și criteriile de aprobare a substanțelor active, agenților fitoprotectori și a agenților sinergici în conformitate cu capitolul II”, cuprinde, la punctul 3, intitulat „Criterii de aprobare a substanțelor active”, punctul 3.8.3, formulat astfel:

„O substanță activă, un agent fitoprotector sau un agent sinergic se aprobă numai dacă, pe baza unei evaluări adecvate a riscurilor efectuate pe baza orientărilor privind testarea agreeate la nivel comunitar sau internațional, se stabilește că utilizarea în condițiile propuse de utilizare a produselor fitosanitare care conțin substanța activă, agentul fitoprotector sau agentul sinergic în cauză:

- va conduce la o expunere neglijabilă a albinelor și
- nu are efecte acute sau cronice inacceptabile asupra dezvoltării și supraviețuirii coloniilor, ținând seama de efectele asupra larvelor de albine și asupra comportamentului albinelor.”

- 13 Articolul 69 din acest regulament, intitulat „Măsuri de urgență”, prevede:

„În cazurile în care devine evident că o substanță activă, un agent fitoprotector, agent sinergic sau coformulant aprobat ori un produs fitosanitar autorizat în conformitate cu prezentul regulament poate constitui un pericol grav pentru sănătatea umană sau animală ori pentru mediu, iar pericolul respectiv nu poate fi combătut în mod satisfăcător prin măsurile luate de statul membru (statele membre) în cauză, se adoptă fără întârziere măsuri de limitare sau interdicere a utilizării și/sau a comercializării respectivei substanțe/respectivului produs, în conformitate cu procedura de reglementare menționată la articolul 79 alineatul (3), fie din inițiativa Comisiei înseși, fie la solicitarea unui stat membru. Înainte de adoptarea unor astfel de măsuri, Comisia examinează dovezile și poate solicita punctul de vedere al [EFSA]. Comisia poate stabili un termen până la care trebuie exprimat punctul de vedere.”

- 14 Articolul 78 din regulamentul menționat, intitulat „Modificări și măsuri de punere în aplicare”, prevede la alineatul (3) că, după abrogarea Directivei 91/414 și înlocuirea acesteia cu Regulamentul nr. 1107/2009, substanțele active incluse în anexa I la Directiva 91/414 sunt considerate a fi fost aprobate în temeiul Regulamentului nr. 1107/2009 și sunt enumerate în prezent în partea A din anexa la Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 540/2011 al Comisiei din 25 mai 2011 de punere în aplicare a Regulamentului nr. 1107/2009 în ceea ce privește lista substanțelor active autorizate (JO 2011, L 153, p. 1).

II. Istoricul litigiului

- 15 Substanțele active clotianidin și imidacloprid (denumite în continuare „substanțele vizate”), care fac parte din familia neonicotinoidelor și care au fost incluse în anexa I la Directiva 91/414, sunt enumerate în partea A din anexa la Regulamentul de punere în aplicare nr. 540/2011.

- 16 În urma unor incidente care implică o utilizare necorespunzătoare a produselor fitosanitare constituite, printre altele, din substanțele vizate și care au cauzat pierderi de colonii de albine melifere, la 18 martie 2011, Comisia a solicitat EFSA să revizuiască sistemul existent pentru evaluarea riscurilor prezentate de produsele fitosanitare pentru albine, stabilit de Organizația Europeană și Mediteraneeană pentru Protecția Plantelor (OEPP), având în vedere evaluarea riscurilor cronice pentru albine, expunerea la doze mici, expunerea la gutație și evaluarea riscurilor cumulate. Sistemul respectiv a fost prezentat într-un document intitulat „Sistemul pentru evaluarea riscurilor prezentate de produsele fitosanitare pentru mediu”, cu numărul de referință PP 3/10 (denumit în continuare „Orientările OEPP”).
- 17 La 30 martie 2012, două studii privind efectele subletale ale substanțelor din familia neonicotinoidelor asupra albinelor au fost publicate în revista *Science*. Primul dintre aceste studii se referea la produse care conțin substanța activă tiametoxam (denumit în continuare „studiul Henry”), cel de al doilea se referea la produse care conțin substanța activă imidacloprid (denumite în continuare, împreună, „studiile din luna martie a anului 2012”). Autorii acestor studii au concluzionat că nivelurile normale ale acestor două substanțe active puteau avea efecte considerabile asupra stabilității și a supraviețuirii coloniilor de albine melifere și de bondari.
- 18 La 3 aprilie 2012, Comisia a solicitat EFSA, în temeiul articolului 21 din Regulamentul nr. 1107/2009, să evalueze studiile din luna martie a anului 2012 și să verifice dacă dozele utilizate pentru experimentele menționate în aceste studii erau comparabile cu dozele la care albinele sunt expuse efectiv în Uniune, ținând seama de utilizările autorizate la nivelul Uniunii și de autorizațiile acordate de statele membre. Comisia a ridicat de asemenea problema dacă rezultatele acestor studii puteau fi aplicate altor neonicotinoide utilizate pentru tratarea semințelor, în special clotianidul.
- 19 La 25 aprilie 2012, Comisia a solicitat EFSA să actualizeze, până la 31 decembrie 2012, evaluările riscurilor asociate printre altele cu substanțele vizate, în special în ceea ce privește, pe de o parte, efectele acute și cronice asupra dezvoltării și a supraviețuirii coloniilor de albine, luând în considerare efectele asupra larvelor de albine și asupra comportamentului acestora, și, pe de altă parte, efectele dozelor subletale asupra supraviețuirii și a comportamentului albinelor.
- 20 La 23 mai 2012, drept răspuns la cererea Comisiei din 18 martie 2011, EFSA a publicat avizul științific privind procedura științifică care stă la baza efectuării unei evaluări a riscurilor prezentate de produsele fitosanitare asupra albinelor (denumit în continuare „avizul EFSA”). Acest document identifica mai multe domenii în care evaluările viitoare ale riscurilor pentru albine ar trebui îmbunătățite. Acesta evidențiază în special o serie de deficiențe în Orientările OEPP, care ar conduce la incertitudini cu privire la gradul real de expunere a albinelor melifere și ridică probleme pertinente pentru sănătatea albinelor care nu fuseseră examinate anterior în Orientările OEPP.
- 21 La 1 iunie 2012, drept răspuns la solicitarea Comisiei din 3 aprilie 2012, EFSA a prezentat declarația privind concluziile unor studii recente referitoare la efectele subletale asupra albinelor ale anumitor neonicotinoide, având în vedere utilizările autorizate în prezent în Europa. În această declarație, EFSA a evaluat studiile din luna martie a anului 2012, precum și un al treilea studiu privind clotianidul, publicat în luna ianuarie a anului 2012 (denumit în continuare „studiul Schneider”). În ansamblu, EFSA a concluzionat în sensul necesității de a efectua mai multe cercetări cu diferite niveluri de expunere sau în alte situații.
- 22 La 16 ianuarie 2013, EFSA a publicat concluziile sale privind evaluarea riscurilor pe care substanțele vizate și tiametoxamul le prezintă pentru albine (denumite în continuare „concluziile EFSA”), identificând:
- un risc acut ridicat pentru albinele melifere în cazul expunerii la dispersia de praf în timpul însămânțării porumbului și a cerealelor (clotianid, imidacloprid, tiametoxam), a rapiței (clotianid, imidacloprid și, cu excepția utilizărilor la cel mai redus nivel autorizat în Uniune, tiametoxam), precum și a bumbacului (imidacloprid, tiametoxam);

- un risc acut ridicat pentru albine în cazul expunerii la reziduurile din nectar și din polen în momentul utilizării la rapiță (clotianidin, imidacloprid), precum și la bumbac și la floarea-soarelui (imidacloprid) și
  - un risc acut ridicat în cazul expunerii la gutație în timpul utilizărilor la porumb (tiametoxam).
- 23 În plus, concluziile EFSA au evidențiat numeroase incertitudini ca urmare a lipsei unor date științifice. Aceasta privea în special expunerea albinelor melifere la praf, la consumul de nectar și de polen contaminate și la gutație, riscul cronic și riscul pe termen lung pentru supraviețuirea și dezvoltarea coloniilor de albine melifere, riscul pentru alte insecte polenizatoare, riscul prezentat de reziduurile din mană și cel prezentat de reziduurile din culturile ulterioare.
- 24 Ținând seama de riscurile identificate de EFSA, Comisia a adoptat, la 24 mai 2013, regulamentul în litigiu.
- 25 Articolul 1 din acest regulament a introdus, în special pentru substanțele vizate, următoarele restricții:
- interzicerea oricărei utilizări neprofesionale, în interior și în exterior;
  - interzicerea utilizărilor pentru tratarea semințelor sau tratarea solurilor pentru următoarele cereale, dacă sunt însămânțate între lunile ianuarie și iunie: orz, mei, ovăz, orez, secară, sorg, triticală, grâu;
  - interzicerea tratării foliare a următoarelor cereale: orz, mei, ovăz, orez, secară, sorg, triticală, grâu;
  - interzicerea utilizărilor pentru tratarea semințelor, tratarea solurilor sau aplicările foliare pentru aproximativ o sută de culturi, inclusiv rapiță, soia, floarea-soarelui și porumb, cu excepția utilizărilor în sere și a tratamentului foliar după înflorire.
- 26 În plus, la articolul 2 din acesta, regulamentul în litigiu interzice utilizarea și introducerea pe piață a semințelor culturilor enumerate în anexa II la acest regulament care au fost tratate cu produse fitosanitare care conțin substanțele vizate, cu excepția semințelor utilizate în sere.

III. Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 27 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 19 august 2013, Bayer CropScience și Syngenta Crop Protection AG, susținute de Association générale des producteurs de maïs et autres céréales cultivées de la sous-famille des panicoidées (AGPM), de The National Farmers' Union (NFU), de Association européenne pour la protection des cultures (ECPA), de Rapool-Ring GmbH Qualitätsraps deutscher Züchter, de European Seed Association (ESA) și de Agricultural Industries Confederation Ltd, au formulat o acțiune având ca obiect anularea regulamentului în litigiu.
- 28 În susținerea acțiunii menționate, Bayer CropScience și Syngenta Crop Protection au invocat în principal motive referitoare la aplicarea articolului 21 alineatele (1) și (3) din Regulamentul nr. 1107/2009.
- 29 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea și a obligat Bayer CropScience și Syngenta Crop Protection la plata cheltuielilor de judecată.

IV. Concluziile părților în recurs

- 30 Bayer CropScience și Bayer solicită Curții:
- anularea hotărârii atacate;
  - anularea regulamentului în litigiu în măsura în care acesta le privește;
  - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate atât în procedura în fața Tribunalului, cât și în cadrul recursului.
- 31 NFU și Agricultural Industries Confederation formulează aceleași concluzii precum Bayer CropScience și Bayer. ECPA susține concluziile acestora din urmă fără a formula niciun argument propriu.
- 32 Comisia solicită Curții respingerea recursului și obligarea Bayer CropScience și a Bayer la plata cheltuielilor de judecată.
- 33 Union nationale de l'apiculture française (UNAF), Deutscher Berufs- und Erwerbsimkerbund eV, Österreichischer Erwerbsimkerbund, Pesticide Action Network Europe (PAN Europe), Bee Life European Beekeeping Coordination (Bee Life), Buglife – The Invertebrate Conservation Trust, Stichting Greenpeace Council (Greenpeace) și Regatul Suediei, interveniente în primă instanță, susțin concluziile Comisiei.
- 34 Situația este aceeași în ceea ce privește Stichting De Bijenstichting, care a fost admisă, prin Ordonanța președintelui Curții din 7 februarie 2019, să intervină în susținerea Comisiei în cadrul prezentului recurs.

V. Cu privire la recurs

- 35 În susținerea recursului, Bayer CropScience și Bayer invocă șase motive întemeiate pe erori de drept referitoare la interpretarea și la aplicarea articolului 21 alineatele (1) și (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, precum și pe erori de drept referitoare la aplicarea măsurilor de precauție.

A. Cu privire la admisibilitatea recursului

- 36 Este necesar să se amintească de la bun început că existența unui interes de a exercita acțiunea al autorului unui recurs presupune că recursul poate, prin rezultatul său, să îi aducă un beneficiu [a se vedea printre altele Ordonanța vicepreședintei Curții din 16 ianuarie 2020, Highgate Capital Management/Comisia, C-605/19 P(R) și C-605/19 P(R)-R, nepublicată, EU:C:2020:12, punctul 49 și jurisprudența citată].
- 37 În speță, astfel cum arată doamna avocată generală la punctul 58 din concluziile sale, interesul Bayer CropScience de a exercita acțiunea nu ridică nicio îndoială până la pronunțarea hotărârii atacate, din moment ce regulamentul în litigiu restrângea în mod considerabil utilizarea de produse fitosanitare bazate pe substanțele vizate, produse de această societate, iar aceste restricții ar fi dispărut dacă acțiunea ar fi fost admisă.
- 38 Cu toate acestea, la puțin timp după pronunțarea hotărârii atacate, au fost adoptate Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/783 al Comisiei din 29 mai 2018 de modificare a regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 540/2011 în ceea ce privește condițiile de aprobare a substanței active

„imidacloprid” (JO 2018, L 132, p. 31), precum și Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/784 al Comisiei din 29 mai 2018 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 540/2011 în ceea ce privește condițiile de aprobare a substanței active clotianidin (JO 2018, L 132, p. 35).

- 39 Astfel cum arată în esență doamna avocată generală la punctul 59 din concluziile sale, aceste regulamente, deși au redefinit condițiile de aprobare a substanțelor vizate, făcându-le chiar mai restrictive decât cele stabilite anterior prin regulamentul în litigiu, nu au fost atacate de recurente.
- 40 În acest sens, Curtea a recunoscut că interesul unui reclamant de a exercita acțiunea nu dispăre în mod necesar ca urmare a faptului că actul atacat de acesta din urmă a încetat să producă efecte în cursul procedurii (Hotărârea din 28 mai 2013, Abdulrahim/Consiliul și Comisia, C-239/12 P, EU:C:2013:331, punctul 62). Astfel, un reclamant își poate păstra interesul de a obține o declarație de nelegalitate a actului respectiv pentru perioada în care era aplicabil și și-a produs efectele, o astfel de declarație păstrând cel puțin un interes ca temei al unei eventuale acțiuni în răspundere (Hotărârea din 27 iunie 2013, Xeda International și Pace International/Comisia, C-149/12 P, nepublicată, EU:C:2013:433, punctul 32, precum și Hotărârea din 17 septembrie 2015, Mory și alții/Comisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, punctul 69 și jurisprudența citată).
- 41 Aceasta este situația în speță. Astfel, în măsura în care Bayer CropScience produce și comercializează substanțe active vizate de regulamentul în litigiu, precum și produse fitosanitare care le conțin, recursul, dacă ar fi admis, ar putea să îi aducă un beneficiu în cadrul unei eventuale acțiuni în răspundere.
- 42 În ceea ce privește argumentul UNAF, potrivit căruia recursul este inadmisibil în ansamblul său, întrucât vizează o nouă apreciere a faptelor, este necesar să se constate că, pe lângă faptul, pe de o parte, că acesta este cu totul general și nu identifică, în susținerea inadmisibilității recursului, niciun element precis al cererii de recurs și, pe de altă parte, că acesta nu a fost invocat de Comisie, pârâta în susținerea concluziilor căreia a intervenit UNAF, recurentele au identificat, în ansamblu, punctele din hotărârea atacată care sunt, în opinia lor, afectate de erori de drept, fără a solicita de altfel Curții să efectueze în mod general o nouă apreciere a faptelor.
- 43 În sfârșit, trebuie să se constate că, deși recursul este introdus în numele Bayer CropScience și al Bayer, numai prima societate menționată a participat la procedura în fața Tribunalului. Or, conform articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul poate fi introdus numai de părți și de intervenienții din procedura care s-a aflat pe rolul Tribunalului, precum și de state membre și de instituții ale Uniunii. Întrucât Bayer nu a participat la procedura în fața Tribunalului și nu a invocat nicio împrejurare specială susceptibilă, dacă este cazul, să o abiliteze să formuleze un recurs, acesta din urmă este inadmisibil în măsura în care a fost formulat în numele acestei societăți.
- 44 Pe de altă parte, este util să se amintească faptul că, întrucât Syngenta Crop Protection nu a formulat recurs împotriva hotărârii atacate, substanța activă „tiametoxam” nu este vizată de prezenta procedură.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la primul motiv

a) Argumentația părților

- 45 Bayer CropScience susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat, în special la punctele 162 și 179 din hotărârea atacată, că sporirea gradului de certitudine a cunoștințelor anterioare putea fi calificată drept „cunoștință științifică nouă”, astfel încât Comisia putea proceda la o revizuire a aprobării în cauză în temeiul articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009.

46 Comisia consideră că acest motiv trebuie înlăturat.

b) Aprecierea Curții

47 Punctele 162, 164 și 179 din hotărârea atacată au următorul cuprins:

„162 [...] astfel, după cum a subliniat ECPA în mod întemeiat, noțiunea «noi cunoștințe științifice și tehnice» nu poate fi înțeleasă exclusiv din punct de vedere temporal, ci include și o componentă calitativă, care se asociază, de altfel, atât cu calificativul «nou», cât și cu calificativul «științific». Rezultă că pragul de aplicare a articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009 nu este atins în cazul în care «noile cunoștințe» privesc numai simple repetări ale unor cunoștințe anterioare, prezumții noi fără temeieri solide, precum și considerații politice fără legătură cu știința. În cele din urmă, «noile cunoștințe științifice și tehnice» trebuie, prin urmare, să aibă o relevanță reală în vederea aprecierii menținerii condițiilor de aprobare prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1107/2009.

[...]

164 În concluzie, este, așadar, suficient, pentru ca Comisia să poată efectua o revizuire a aprobării unei substanțe active, în temeiul articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009, să existe studii noi [...] ale căror rezultate dau naștere, în raport cu cunoștințele disponibile în momentul evaluării anterioare, la preocupări în ceea ce privește aspectul dacă mai sunt îndeplinite condițiile de aprobare prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1107/2009, fără să fie necesar, în acest stadiu, să se verifice dacă preocupările respective sunt cu adevărat întemeiate, această verificare fiind rezervată revizuirii în sine.

[...]

179 Cu toate acestea, calificarea unor asemenea concluzii confirmative drept cunoștințe științifice noi presupune cel puțin ca noile metodologii să fie mai fiabile decât cele utilizate anterior. Astfel, într-o asemenea situație, creșterea nivelului de certitudine a cunoștințelor anterioare ar trebui calificată în acest caz drept cunoștință științifică nouă. În cadrul unei decizii privind gestionarea riscului, în aplicarea principiului precauției, o asemenea informație trebuie considerată relevantă, contrar afirmațiilor Bayer [CropScience].”

48 Trebuie arătat că din cuprinsul punctelor 162, 164 și 179 din hotărârea atacată reiese că pragul de aplicare a procedurii de revizuire, prevăzut la articolul 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009, presupune apariția unor noi cunoștințe științifice în urma cărora se consideră că substanța în cauză ar putea să nu mai îndeplinească criteriile de aprobare, aceste noi cunoștințe științifice putând consta în noi metodologii care au furnizat rezultate ce sporesc gradul de certitudine a cunoștințelor științifice anterioare.

49 Or, stabilind în acest mod pragul de aplicare a procedurii de revizuire, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.

50 Astfel, articolul 21 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Regulamentul nr. 1107/2009 permite Comisiei să revizuiască aprobarea acordată pentru o substanță activă în orice moment, fără a impune alte condiții în acest scop. Inițierea unei proceduri de revizuire presupune existența unor noi cunoștințe științifice și tehnice numai în situațiile definite în mod expres în a doua teză a acestui articol 21 alineatul (1) primul paragraf.

- 51 În această privință, Curtea a statuat deja că existența unor noi cunoștințe științifice și tehnice nu este decât una dintre ipotezele în care Comisia poate revizui aprobarea acordată pentru o substanță activă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 octombrie 2019, Blaise și alții, C-616/17, EU:C:2019:800, punctul 99).
- 52 În ceea ce privește considerentul (16) al Regulamentului nr. 1107/2009 pe care Bayer CropScience îl invocă, acesta este lipsit de relevanță din moment ce condițiile la care face referire sunt, astfel cum arată doamna avocată generală la punctul 80 din concluziile sale, cele care trebuie îndeplinite pentru modificarea sau retragerea unei aprobări, iar nu pentru inițierea unei proceduri de revizuire.
- 53 În aceste condiții, eroarea de drept constatată la punctul 49 din prezenta hotărâre nu este de natură să determine anularea hotărârii atacate.
- 54 Astfel, conform unei jurisprudențe constante a Curții, dacă motivele unei decizii a Tribunalului conțin o încălcare a dreptului Uniunii, însă dispozitivul acesteia apare ca fiind întemeiat pentru alte motive de drept, o asemenea încălcare nu este de natură să determine anularea acestei decizii și este necesar să se procedeze la o substituie de motive (Hotărârea din 23 ianuarie 2019, Deza/ECHA, C-419/17 P, EU:C:2019:52, punctul 87 și jurisprudența citată).
- 55 Or, deși Tribunalul a considerat în mod eronat că erau necesare noi cunoștințe științifice pentru a autoriza Comisia să revizuiască aprobarea unei substanțe active, în sensul articolului 21 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Regulamentul nr. 1107/2009, acesta a constatat totuși în mod întemeiat, la punctul 217 din hotărârea atacată, că în mod corect Comisia a putut considera în speță că se impunea să se efectueze o revizuire a aprobării substanțelor vizate.
- 56 Având în vedere aceste considerații, primul motiv trebuie înlăturat ca inoperant.

2. Cu privire la al doilea motiv

a) Argumentația părților

- 57 Bayer CropScience reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept în interpretarea articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009 atunci când a statuat că, pentru a efectua evaluarea riscurilor, EFSA s-a întemeiat în mod corect pe propriul aviz și nu era obligată să aibă în vedere documentul oficial de orientare referitor la evaluările riscurilor, în vigoare la momentul revizuirii aprobării substanțelor vizate.
- 58 Potrivit acestei societăți, Tribunalul a săvârșit o eroare atunci când s-a întemeiat pe faptul că aceasta susținuse că, pentru a realiza evaluarea riscurilor, EFSA era obligată să aplice documentul de orientare în vigoare la data acordării aprobărilor inițiale, deși ea a susținut, astfel cum rezulta din cererea introductivă și din memoriul său în replică, că EFSA avea obligația de a aplica orientările în vigoare la momentul revizuirii aprobării substanțelor vizate. Pe de altă parte, orientările oficiale de evaluare a riscurilor aplicabile la momentul acestei revizuirii ar fi fost actualizate în cursul anului 2010, și anume ulterior adoptării Regulamentului nr. 1107/2009 și a criteriilor de aprobare prevăzute la articolul 4 și la punctul 3.8.3 din anexa II la acest regulament.
- 59 Comisia susține că acest motiv trebuie respins.

b) Aprecierea Curții

- 60 Astfel cum reiese în special din cuprinsul punctelor 228, 260 și 271 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a întemeiat pe împrejurarea potrivit căreia Bayer CropScience a susținut că EFSA și Comisia erau obligate, în cadrul procedurii de revizuire prevăzute la articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, să fundamenteze evaluarea riscurilor pe un document orientativ disponibil la data cererii de aprobare a unei substanțe active, adoptat fie la nivelul Uniunii, fie la nivel internațional, în timp ce această societate a vizat, în realitate, astfel cum rezultă în mod clar din cererea introductivă depusă la Tribunal, documentul de orientare disponibil la momentul revizuirii aprobării substanțelor vizate.
- 61 În consecință, Tribunalul a denaturat faptele reproșate EFSA și Comisiei de Bayer CropScience și despre care aceasta pretinde că au viciat procedura de revizuire a aprobării substanțelor vizate.
- 62 Deși această denaturare a determinat Tribunalul să constate în esență, la punctele 266 și 271 din hotărârea atacată, că, în cadrul procedurii de revizuire în temeiul articolului 21 din Regulamentul nr. 1107/2009, evaluarea riscurilor pentru o substanță activă aprobată nu se poate întemeia pe documentele orientative disponibile la data cererii de aprobare a acestei substanțe, ea nu l-a determinat, în schimb, contrar celor susținute de Bayer CropScience, să constate că o asemenea evaluare nu ar trebui să se întemeieze pe documentul orientativ în vigoare la momentul revizuirii.
- 63 În realitate, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 16, 17, 223-235 și 238 din hotărârea atacată, în urma adoptării unei directive care consolidează condițiile de aprobare, printre altele a substanțelor vizate, în special în ceea ce privește protecția albinelor, pe de o parte, Comisia a solicitat EFSA, la 18 martie 2011, să revizuiască sistemul existent, stabilit de OEPP în cursul anului 2010, pentru evaluarea riscului produselor fitosanitare asupra albinelor în ceea ce privește evaluarea riscurilor cronice pentru albine, expunerea la doze mici, expunerea la gutație și evaluarea riscurilor cumulate, iar pe de altă parte, EFSA și-a dat avizul întemeiat pe o exploatare foarte completă a studiilor disponibile și în care, în primul rând, sunt analizate în detaliu diferitele căi de expunere a diferitor categorii de albine, în al doilea rând, sunt evaluate orientările existente pentru teste, în al treilea rând, sunt identificate anumite deficiențe ale acestor orientări în ceea ce privește testele utilizate până la acel moment și, în al patrulea rând, se preconizează dezvoltarea orientărilor existente în vederea integrării în acestea a stadiului actual al cunoștințelor științifice cu privire la anumite aspecte, iar dacă este cazul, dezvoltarea unor noi orientări.
- 64 De aici, Tribunalul a dedus, la punctele 239 și 240 din hotărârea atacată, că, deși avizul EFSA, care furnizează o bază științifică ce poate servi drept fundament pentru dezvoltarea unor documente orientative și a unor linii directe pentru testele care trebuie efectuate, nu constituie el însuși un astfel de document, EFSA se putea întemeia pe avizul său în cadrul evaluării riscurilor, întrucât, în calitate de document în care se analizează în detaliu diferitele căi de expunere a diferitor categorii de albine și se evaluează orientările existente pentru testare, acest aviz putea servi la evidențierea domeniilor în care evaluările efectuate până atunci prezentau lacune, care ar putea ascunde riscurile neevaluate încă și de care nu s-a ținut seama în cadrul deciziilor anterioare de gestionare a riscului referitoare la substanțele vizate.
- 65 Procedând astfel, Bayer CropScience susține că Tribunalul s-a îndepărtat de cerința, prevăzută la punctul 3.8.3 din anexa II la Regulamentul nr. 1107/2009 și la articolul 12 alineatul (2) din acesta, de a întemeia evaluarea riscurilor pe orientări.
- 66 În această privință, trebuie amintit că, pe de o parte, punctul 3.8.3 din anexa II la Regulamentul nr. 1107/2009 prevede că o substanță activă este aprobată numai dacă se stabilește, în urma unei evaluări a riscurilor efectuate pe baza orientărilor privind testarea agreeate la nivelul Uniunii sau la nivel internațional, că utilizarea produselor fitosanitare care conțin această substanță activă, în condițiile de

utilizare propuse, va determina o expunere neglijabilă a albinelor sau nu va avea efecte acute sau cronice inacceptabile asupra dezvoltării și a supraviețuirii coloniilor, ținând seama de efectele asupra larvelor de albine și asupra comportamentului albinelor.

- 67 Pe de altă parte, articolul 12 alineatul (2) al doilea paragraf din regulamentul menționat prevede că, în termen de 120 de zile de la sfârșitul termenului stabilit pentru prezentarea de observații scrise, EFSA adoptă concluziile cu privire la eventuala îndeplinire de către substanța activă a criteriilor de aprobare prevăzute la articolul 4 din același regulament, în lumina cunoștințelor științifice și tehnice actuale și utilizând documentele orientative disponibile la momentul depunerii cererii de aprobare a unei substanțe active.
- 68 În schimb, în cadrul revizuirii aprobării unei substanțe active, articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009 coroborat cu alineatul (1) al doilea paragraf al acestui articol prevede că, atunci când Comisia, ținând seama de noile cunoștințe științifice și tehnice, ajunge la concluzia că nu mai sunt îndeplinite criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din regulamentul menționat, se adoptă un regulament prin care se retrage sau se modifică aprobarea.
- 69 Din cele de mai sus rezultă că, în cadrul revizuirii aprobării unei substanțe active, concluzia că nu mai sunt îndeplinite criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1107/2009 se poate întemeia pe orice informație nouă, în măsura în care este științifică sau tehnică, indiferent de sursa sau de documentul din care provine.
- 70 O astfel de interpretare a articolului 21 alineatul (3) din acest regulament, care implică faptul că, în cadrul revizuirii menționate, se ține seama de cele mai bune cunoștințe științifice și tehnice disponibile, este de altfel în acord cu obiectivul urmărit în considerentul (8) al regulamentulului menționat de a asigura un nivel ridicat de protecție a sănătății umane și animale, precum și un nivel ridicat de protecție a mediului.
- 71 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că, deși a denaturat argumentele invocate de Bayer CropScience în susținerea motivului său, după cum s-a constatat la punctele 60 și 61 din prezenta hotărâre, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat, la punctul 240 din hotărârea atacată, că EFSA, întrucât a identificat deficiențe în orientările OEPP, se putea întemeia pe avizul său în cadrul evaluării riscurilor. Astfel, în calitate de document în care se analizează în detaliu diferitele căi de expunere a diferitor categorii de albine și se evaluează orientările existente pentru testare, acest aviz putea servi la evidențierea domeniilor în care evaluările efectuate până atunci prezentau lacune, care ar putea ascunde riscurile neevaluate încă și de care nu s-a ținut seama în cadrul deciziilor anterioare de gestionare a riscului referitoare la substanțele vizate.
- 72 În aceste condiții, al doilea motiv trebuie respins ca inoperant.

3. Cu privire la al treilea și la al cincilea motiv

- 73 Bayer CropScience reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept în aplicarea articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, în primul rând, deoarece nu a ținut seama de faptul că EFSA trebuia să efectueze o evaluare a riscurilor adecvată, în al doilea rând, în măsura în care a concluzionat că Comisia putea adopta măsuri de urgență în temeiul acestei dispoziții, în al treilea rând, întrucât nu i-a acordat posibilitatea de a prezenta datele lipsă și, în al patrulea rând, întrucât a încălcat principiul securității juridice prin faptul că a concluzionat că o modificare a contextului normativ al criteriilor de aprobare putea fi suficientă prin ea însăși pentru a permite Comisiei să își îndeplinească sarcina probei care îi revine în raport cu dispoziția menționată.
- 74 Comisia consideră că al treilea și al cincilea motiv trebuie înlăturate.

a) Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv și la al cincilea motiv

1) Argumentația părților

- 75 Bayer CropScience reproșează Tribunalului că a omis, la punctele 309 și 310 din hotărârea atacată, să examineze dacă evaluarea riscurilor și evaluarea științifică erau suficient de exhaustive și de clare pentru a justifica adoptarea regulamentului în litigiu. Ar fi contrar garanțiilor procedurale care figurează în Regulamentul nr. 1107/2009 ca Comisia să poată precipita o procedură de revizuire înainte de a adopta în grabă o decizie de modificare sau de retragere a unei aprobări fără ca, în niciun moment, să fi efectuat sau să se fi întemeiat pe o evaluare exhaustivă a riscurilor.
- 76 Comisia se opune acestei argumentații.

2) Aprecierea Curții

- 77 Punctele 309 și 310 din hotărârea atacată, pe care se concentrează criticile invocate de Bayer CropScience în cadrul primului aspect al celui de al treilea motiv, sunt formulate astfel:

„309 Or, o astfel de amânare ar fi întârziat în mod necesar luarea la cunoștință, chiar și în mod imprecis, de către Comisie, în calitate de gestionar de riscuri, a nivelului de risc prezentat de substanțele vizate și, în consecință, luarea deciziei privind necesitatea și utilitatea modificării condițiilor de aprobare a substanțelor respective. Exista, așadar, în opinia Comisiei, un conflict de obiective între celeritatea evaluării riscurilor, pe de o parte, și exhaustivitatea și precizia sa, pe de altă parte.

310 Problema care se ridică în speță nu este, așadar, dacă, în mod abstract și fără limită temporală, o evaluare științifică mai completă și mai precisă ar fi fost posibilă. Din considerațiile care precedă rezultă că trebuie să se răspundă probabil afirmativ la această problemă. În schimb, trebuie să se examineze, într-o primă etapă, dacă data de finalizare a evaluării riscurilor a fost aleasă de Comisie în mod licit [...] și, în cazul unui răspuns afirmativ, într-o a doua etapă, dacă această evaluare a fost efectuată ținând seama de stadiul cunoștințelor științifice disponibile la data aleasă [...].”

- 78 Din cuprinsul punctelor 307 și 308 din hotărârea atacată reiese că se admite că amânarea datei limită pentru evaluarea riscurilor de către EFSA, în scopul, pe de o parte, de a aștepta finalizarea unui document orientativ privind testarea și, pe de altă parte, de a permite Bayer CropScience să ia în considerare documentul orientativ respectiv, ar fi permis să se țină seama de un stadiu al cunoștințelor științifice chiar mai avansat în raport cu cel reflectat de avizul EFSA. Se deduce de aici că este posibil ca faptul că evaluarea riscurilor a fost finalizată la data de 31 decembrie 2012 să implice că anumite riscuri nu au putut fi excluse, chiar dacă sunt, în realitate, inexistente și că o astfel de situație ar fi putut fi evitată prin amânarea datei limită la o dată ulterioară.
- 79 În această privință, trebuie amintit că dispozițiile Regulamentului nr. 1107/2009 se întemeiază pe principiul precauției și că acestea nu împiedică statele membre să aplice respectivul principiu în cazurile în care există o incertitudine științifică cu privire la riscurile pentru sănătatea umană și animală sau pentru mediu prezentate de produsele fitosanitare care urmează să fie autorizate pe teritoriul lor (Hotărârea din 1 octombrie 2019, Blaise și alții, C-616/17, EU:C:2019:800, punctul 44). Situația este aceeași pentru Comisie atunci când există o incertitudine științifică cu privire la riscurile menționate pe care le reprezintă substanțele active care fac obiectul unei revizuri în conformitate cu articolul 21 din Regulamentul nr. 1107/2009.

- 80 Or, principiul precauției presupune că, în cazul în care persistă anumite incertitudini cu privire la existența sau la întinderea unor riscuri, printre altele în legătură cu mediul, pot fi luate măsuri de protecție fără a trebui să se aștepte demonstrarea deplină a caracterului real și grav al acestor riscuri. Atunci când se dovedește imposibilă determinarea cu certitudine a existenței sau a întinderii riscului invocat, din cauza naturii neconcludente a rezultatelor studiilor efectuate, dar persistă probabilitatea unui prejudiciu real pentru mediu în ipoteza realizării riscului, principiul precauției justifică adoptarea unor măsuri restrictive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 octombrie 2019, *Blaise și alții*, C-616/17, EU:C:2019:800, punctul 43, precum și jurisprudența citată).
- 81 Astfel, contrar celor pretinse de Bayer CropScience, o evaluare a riscurilor exhaustivă nu poate fi impusă în contextul aplicării principiului precauției care corespunde unui context de incertitudine științifică.
- 82 Pe de altă parte, principiul precauției nu impune ca măsurile adoptate în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009 să fie diferite pentru simplul motiv că sunt în curs studii susceptibile să repună în discuție datele științifice și tehnice disponibile (a se vedea prin analogie Hotărârea din 21 iulie 2011, *Etimine*, C-15/10, EU:C:2011:504, punctele 128 și 129).
- 83 Ținând seama de cele ce precedă, este necesar să se constate că punctele 309 și 310 din hotărârea atacată nu sunt afectate de eroarea de drept invocată de Bayer CropScience.
- 84 În consecință, primul aspect al celui de al treilea motiv, precum și al cincilea motiv trebuie respinse ca neîntemeiate.

b) Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv

1) Argumentația părților

- 85 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, Bayer CropScience arată că, presupunând că Comisia poate să se întemeieze pe o evaluare a riscurilor efectuată în grabă de EFSA și să precipite propria revizuire prin invocarea unor termene stricte, Tribunalul a statuat în realitate că Comisia putea adopta, în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, măsuri de urgență care intră în domeniul de aplicare al articolului 69 din acest regulament.
- 86 Comisia respinge această argumentație.

2) Aprecierea Curții

- 87 Trebuie arătat că nimic nu indică în speță că nu erau îndeplinite condițiile de aplicare a articolului 21 din Regulamentul nr. 1107/2009. În special, din cuprinsul punctelor 312 și 313 din hotărârea atacată, care nu au fost contestate, reiese că, întrucât data de expirare a evaluării riscurilor prezentate de substanțele active vizate a fost stabilită la 31 decembrie 2012, EFSA a avut la dispoziție o perioadă mai mare decât ce era prevăzut în mod legal la articolul 21 alineatul (2) din regulamentul menționat pentru a-și formula concluziile. Pe de altă parte, este cert că Comisia nu a adoptat regulamentul în litigiu decât la 24 mai 2013.
- 88 Prin urmare, al doilea aspect al celui de al treilea motiv trebuie respins ca nefondat.

c) Cu privire la al treilea aspect al celui de al treilea motiv

1) Argumentația părților

- 89 Potrivit Bayer CropScience, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat, la punctul 142 din hotărârea atacată, că, ținând seama de faptul că datele generate în cadrul studiilor efectuate pentru aprobarea inițială erau insuficiente pentru a surprinde, în lumina condițiilor de aprobare modificate, toate riscurile pentru albine legate de substanțele vizate, Comisia putea retrage aprobarea de care beneficiau aceste substanțe. În astfel de împrejurări, Comisia ar fi avut obligația de a oferi mai întâi persoanei interesate posibilitatea de a prezenta date actualizate. Evaluarea riscurilor efectuată de EFSA ar fi trebuit să se întemeieze pe aceste date actualizate, în timp ce Comisia ar fi fost obligată să aprecieze, pe baza datelor actualizate menționate, dacă erau îndeplinite criteriile de aprobare modificate.
- 90 Comisia contestă aceste argumente.

2) Aprecierea Curții

- 91 Punctul 142 din hotărârea atacată este formulat după cum urmează:
- „Astfel, Comisia își îndeplinește corespunzător cerințelor legale obligația privind sarcina probei care îi revine, în raport cu articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, în cazul în care reușește să demonstreze că, având în vedere o modificare a contextului normativ, care a condus la o consolidare a condițiilor de aprobare, datele generate de studiile efectuate în scopul aprobării inițiale erau insuficiente pentru a surprinde toate riscurile pentru albine legate de substanța activă în cauză [...] Astfel, principiul precauției impune retragerea sau modificarea aprobării unei substanțe active în prezența unor date noi care ar putea invalida concluzia anterioară potrivit căreia această substanță îndeplinește criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1107/2009. În acest context, Comisia se poate limita să furnizeze, în conformitate cu regimul comun al dreptului probei, indicii serioase și concludente, care, fără a înlătura incertitudinea științifică, permit în mod rezonabil să se exprime îndoieli dacă substanța activă în cauză îndeplinește criteriile de aprobare [...]”
- 92 Trebuie subliniat că punctul 142 din hotărârea atacată nu privește decât sarcina probei care revine Comisiei în cadrul procedurii de revizuire, conform articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, iar nu în mod specific aspectul dacă un producător precum Bayer CropScience avea dreptul să prezinte observații sau date noi cu această ocazie.
- 93 În orice caz, în ceea ce privește pretenția Bayer CropScience de a fi în măsură să prezinte date actualizate în cadrul procedurii de revizuire a aprobării, nu se contestă, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 435 din hotărârea atacată, că această societate a avut de mai multe ori posibilitatea de a prezenta observații în cursul acestei proceduri în temeiul articolului 21 din Regulamentul nr. 1107/2009.
- 94 Or, după cum arată doamna avocată generală la punctul 119 din concluziile sale, dreptul de a fi ascultat nu obligă Comisia, în cadrul unei revizuiți în temeiul articolului 21 din Regulamentul nr. 1107/2009, să acorde producătorului posibilitatea de a efectua noi studii pentru a acoperi eventuale lacune existente în privința datelor disponibile.
- 95 Astfel, după cum s-a arătat la punctul 82 din prezenta hotărâre, principiul precauției nu impune ca măsurile adoptate în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009 să fie diferite pentru simplul motiv că sunt în curs studii susceptibile să repună în discuție datele științifice și tehnice disponibile.

- 96 Astfel, Tribunalul, având în vedere în special principiul precauției amintit la punctul 442 din hotărârea atacată, a putut statua în mod întemeiat, la punctul 446 din această hotărâre, că Bayer CropScience, în special, nu avea dreptul să solicite Comisiei să amâne modificarea aprobării substanțelor vizate pentru a-i da ocazia să genereze datele necesare pentru a acoperi lacunele identificate în concluziile EFSA.
- 97 Prin urmare, al treilea aspect al celui de al treilea motiv trebuie respins ca nefondat.

d) Cu privire la al patrulea aspect al celui de al treilea motiv

1) Argumentația părților

- 98 Prin intermediul celui de al patrulea aspect al celui de al treilea motiv, Bayer CropScience susține că Tribunalul a încălcat, la punctul 142 din hotărârea atacată, principiul securității juridice atunci când a concluzionat că o modificare a contextului normativ al criteriilor de aprobare putea fi suficientă în sine pentru a permite Comisiei să își îndeplinească sarcina probei care îi revine în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009.
- 99 Potrivit acestei societăți, deși pragul de aplicare a articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009 este mai ridicat decât cel al articolului 21 alineatul (1) din acest regulament, iar pragul de aplicare a acestei din urmă dispoziții necesită noi cunoștințe științifice și tehnice care dau motive să se creadă că criteriile de aprobare nu mai sunt îndeplinite, pragul de aplicare a articolului 21 alineatul (3) din regulamentul menționat trebuie în mod logic să necesite existența unor noi cunoștințe științifice și tehnice care să depășească stadiul actual, susținând concluzia potrivit căreia criteriile de aprobare nu sunt respectate.
- 100 Comisia respinge aceste argumente.

2) Aprecierea Curții

- 101 Astfel cum a amintit Tribunalul la punctul 285 din hotărârea atacată, potrivit unei jurisprudențe constante, principiul securității juridice impune ca normele de drept să fie clare, precise și previzibile în privința efectelor lor, astfel încât persoanele interesate să se poată orienta în situații și în raporturi juridice care sunt guvernate de ordinea juridică a Uniunii.
- 102 Or, argumentația Bayer CropScience este întemeiată pe o interpretare eronată a punctului 142 din hotărârea atacată.
- 103 În această privință, deși este adevărat, după cum s-a constatat la punctul 49 din prezenta hotărâre, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat că pragul de aplicare a procedurii de revizuire, prevăzut la articolul 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009, presupune apariția unor noi cunoștințe științifice în urma cărora se consideră că substanța în cauză ar putea să nu mai îndeplinească criteriile de aprobare, o astfel de eroare nu are consecințe în speță.
- 104 Astfel, contrar celor susținute de Bayer CropScience, Tribunalul nu a reținut, la punctul 142 din hotărârea atacată, că o simplă modificare a contextului normativ al criteriilor de aprobare putea fi suficientă prin ea însăși pentru a permite Comisiei să își îndeplinească sarcina probei care îi revine în raport cu articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, ci a precizat că retragerea sau modificarea aprobării unei substanțe active presupune existența unor date noi care să invalideze concluzia anterioară potrivit căreia această substanță îndeplinește criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din acest regulament.

105 În consecință, în pofida erorii de drept a Tribunalului, amintită la punctul 103 din prezenta hotărâre, nu rezultă, în contextul acestui aspect al celui de al treilea motiv, că regula care figurează la articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, astfel cum a fost interpretată de Tribunal, este în contradicție cu principiul securității juridice.

106 În consecință, al patrulea aspect al celui de al treilea motiv trebuie respins ca nefondat.

107 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se respingă cel de al treilea motiv ca fiind nefondat.

4. Cu privire la al patrulea motiv

108 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, Bayer CropScience reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a abținut să stabilească, în ceea ce privește realizarea riscului invocat necesar pentru aplicarea măsurilor de precauție, un nivel de certitudine științifică adecvat, în primul rând, prin interpretarea și aplicarea eronată a nivelului probatoriu necesar pentru adoptarea unor măsuri de precauție, în al doilea rând, prin faptul că a concluzionat că unele riscuri pur ipotetice puteau justifica adoptarea unor măsuri de precauție și, în al treilea rând, prin faptul că nu a respectat regimul juridic al sarcinii probei.

109 Comisia consideră că al patrulea motiv trebuie respins ca inadmisibil sau, cel puțin, ca nefondat.

a) Cu privire la primul aspect al celui de al patrulea motiv

1) Argumentația părților

110 Bayer CropScience reproșează Tribunalului, în primul rând, că nu a ținut seama de faptul că substanțele vizate fuseseră deja autorizate în urma unei evaluări științifice exhaustive și că s-a abținut să aplice un nivel al probei adecvat, care este mai ridicat pentru astfel de substanțe decât pentru cele care nu au fost încă autorizate. În al doilea rând, Tribunalul s-ar fi contrazis prin faptul că a permis Comisiei să adopte măsuri de precauție în lipsa oricărei noi cunoștințe științifice pertinente și, în mod eronat, ar fi considerat suficientă modificarea de către Comisie a aprobărilor recurente pe baza unor date în mare parte lacunare. În al treilea rând, Tribunalul ar fi permis în realitate Comisiei să recurgă la principiul precauției pentru a adopta măsuri de urgență în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, în locul articolului 69 din acest regulament.

111 Comisia susține, cu titlu principal, inadmisibilitatea acestui aspect al celui de al patrulea motiv și, în subsidiar, caracterul nefondat al acestuia.

2) Aprecierea Curții

112 Trebuie arătat că Bayer CropScience nu contestă constatarea care figurează la punctul 142 din hotărârea atacată potrivit căreia, în cadrul aplicării articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, Comisia se poate limita să furnizeze, în conformitate cu regimul comun al dreptului probei, indicii serioase și concludente care, fără a înlătura incertitudinea științifică, permit în mod rezonabil să se exprime îndoieli dacă substanța activă în cauză îndeplinește criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din acest regulament.

- 113 Această societate susține însă că Tribunalul a aplicat în mod eronat nivelul de probă astfel solicitat prin faptul că nu a impus ca, pentru a adopta măsuri de precauție, Comisia să fie obligată, în conformitate cu o cerință de probă mai ridicată pentru substanțele deja aprobate decât pentru cele neaprobate, să demonstreze, prevalându-se de date noi, existența unei îndoieli serioase cu privire la siguranța substanței active vizate.
- 114 Astfel, pe de o parte, la punctele 177 și 180 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi admis că Comisia putea adopta măsuri de precauție în lipsa oricărei cunoștințe științifice pertinente și, pe de altă parte, la punctul 442 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi considerat suficientă modificarea de către Comisie a aprobărilor Bayer CropScience pe baza unor date în mare parte lacunare.
- 115 În această privință, după cum rezultă din cuprinsul punctului 79 din prezenta hotărâre, dispozițiile Regulamentului nr. 1107/2009, care sunt întemeiate pe principiul precauției, nu împiedică Comisia să aplice acest principiu atunci când există o incertitudine științifică cu privire la riscurile privind sănătatea umană sau animală ori mediul reprezentate de substanțele active care fac obiectul unei revizuirii în conformitate cu articolul 21 din Regulamentul nr. 1107/2009.
- 116 Acest principiu implică, după cum se amintește la punctul 80 din prezenta hotărâre, că, atunci când subzistă incertitudini cu privire la existența sau la întinderea unor riscuri, în special pentru mediu, pot fi luate măsuri de protecție fără a trebui să se aștepte demonstrarea deplină a caracterului real și grav al acestor riscuri. Atunci când se dovedește imposibilă determinarea cu certitudine a existenței sau a întinderii riscului invocat, din cauza naturii neconcludente a rezultatelor studiilor efectuate, dar persistă probabilitatea unui prejudiciu real pentru mediu în ipoteza realizării riscului, principiul precauției justifică adoptarea unor măsuri restrictive. În acest context, în conformitate cu Regulamentul nr. 1107/2009, Comisia nu este supusă unei cerințe de probă mai ridicate pentru substanțele active deja aprobate decât pentru cele neaprobate.
- 117 Or, nu poate fi acceptat argumentul Bayer CropScience potrivit căruia Tribunalul a admis că Comisia putea adopta măsuri de precauție în lipsa oricărei cunoștințe științifice pertinente.
- 118 În această privință, trebuie arătat că punctele 177-180 din hotărârea atacată privesc în esență aspectul dacă, ținând seama de studiile din luna martie a anului 2012 și de studiul Schneider, Comisia dispunea, cu ocazia inițierii procedurii de revizuire, de „noi cunoștințe științifice și tehnice”, în sensul articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009.
- 119 Chiar dacă Tribunalul a considerat în mod eronat că astfel de noi cunoștințe erau necesare pentru inițierea unei revizuirii în temeiul articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009, nu este mai puțin adevărat că această parte a hotărârii atacate privește inițierea procedurii de revizuire și nu adoptă o poziție cu privire la măsurile de precauție pe care Comisia le-a adoptat în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009.
- 120 În ceea ce privește punctul 442 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit că s-a considerat, la punctul 325 din această hotărâre, că principiul precauției justifică, ținând seama de circumstanțele speței, ca aprobarea substanțelor vizate să fie modificată fără a aștepta să fie disponibile date care să acopere lacunele identificate în concluziile EFSA.
- 121 Or, după cum s-a constatat la punctul 82 din prezenta hotărâre, principiul precauției nu impune ca măsurile adoptate în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009 să fie amânate pentru simplul motiv că sunt în curs studii susceptibile să repună în discuție datele științifice și tehnice disponibile. Astfel cum a constatat în mod întemeiat Tribunalul la punctul 116 din hotărârea atacată, contextul aplicării principiului precauției corespunde prin ipoteză unui context de incertitudine științifică.

- 122 În ceea ce privește argumentul Bayer CropScience potrivit căruia Tribunalul a permis în realitate Comisiei să recurgă la principiul precauției pentru a adopta măsuri de urgență în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, în locul articolului 69 din acest regulament, trebuie arătat, făcându-se abstracție de cele constatate la punctele 87 și 88 din prezenta hotărâre, că această societate, contrar celor prevăzute la articolul 169 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, nu a identificat nicidecum, în această privință, punctele din hotărârea atacată care sunt contestate. Acest argument este, astfel, inadmisibil.
- 123 În consecință, primul aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

b) Cu privire la al treilea aspect al celui de al patrulea motiv

1) Argumentația părților

- 124 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, Bayer CropScience reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a respectat regimul juridic al sarcinii probei.
- 125 În speță, Tribunalul ar fi răsturnat într-adevăr sarcina probei solicitând recurenteii să demonstreze, la punctele 546, 184, 216 și, respectiv, 499 și 500 din hotărârea atacată, în primul rând, că interzicerea utilizărilor foliare era vădit inadecvată, în al doilea rând, că studiile din luna martie a anului 2012 și studiul Schneider nu aduceau noi cunoștințe științifice și tehnice, în al treilea rând, că preocupările referitoare la faptul că o mortalitate crescută a albinelor sau dispariția coloniilor care coincid cu utilizarea unor produse fitosanitare care conțin substanțele vizate erau nefondate și, în al patrulea rând, că presupunerea cu privire la existența unei corelații între efectele asupra albinelor melifere individuale și incidența la nivelul coloniei era nefondată.
- 126 În plus, prin faptul că a constatat, doar pe baza anumitor riscuri pentru albinele melifere individuale și a unei pretense corelații între aceste riscuri și o incidență la nivelul coloniei, că nu putea fi exclus un risc pentru colonii, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept în măsura în care ar fi exonerat Comisia de obligația sa de a îndeplini criteriul juridic aplicabil, centrat pe menținerea sănătății coloniilor de albine melifere, iar nu a albinelor individuale, astfel cum este prevăzut în Regulamentul nr. 1107/2009.
- 127 Comisia respinge aceste argumente.

2) Aprecierea Curții

- 128 În ceea ce privește, în primul rând, pretinsa eroare de drept care constă în a impune recurenteii să demonstreze că interzicerea utilizărilor foliare era vădit inadecvată, trebuie amintit că, la punctul 546 din hotărârea atacată, se constată că Bayer CropScience, în special, nu a demonstrat că interzicerea utilizărilor foliare era vădit inadecvată pentru atingerea obiectivelor regulamentului în litigiu, și anume protecția mediului și în special protecția albinelor.
- 129 După cum reiese din cuprinsul punctelor 79 și 80 din prezenta hotărâre, principiul precauției implică faptul că, în cazul în care subzistă incertitudini în ceea ce privește existența sau întinderea riscurilor, în special pentru mediu, pot fi luate măsuri de protecție, în cadrul procedurii de revizuire prevăzute la articolul 21 din Regulamentul nr. 1107/2009, fără a trebui să se aștepte demonstrarea pe deplin a caracterului real și grav al acestor riscuri și că, atunci când se dovedește imposibil de determinat cu certitudine existența sau importanța riscului invocat, din cauza naturii neconcludente a rezultatelor studiilor efectuate, dar persistă probabilitatea unui prejudiciu real pentru mediu în ipoteza în care riscul s-ar materializa, principiul precauției justifică adoptarea unor măsuri restrictive.

- 130 În consecință, atunci când Comisia trebuie să adopte o măsură restrictivă, în sensul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, pentru a contracara un risc a cărui existență sau întindere nu este certă, dar care este totuși suficient de documentat, revine persoanei interesate, conform articolului 7 alineatul (1) din acest regulament, sarcina de a demonstra că substanța activă în cauză îndeplinește criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din regulamentul menționat. Astfel, după cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctul 150 din concluziile sale, dacă Comisia furnizează indicii serioase și concludente care permit în mod rezonabil să se pună la îndoială respectarea acestor cerințe, sarcina probei inițială revine persoanei interesate.
- 131 Or, în cadrul unui motiv precum cel din speță, care se întemeiază numai pe faptul că Tribunalul a răsturnat sarcina probei, iar nu pe o pretinsă lipsă a unor indicii serioase și concludente care să permită să se pună la îndoială respectarea criteriilor de aprobare prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1107/2009, constatarea care figurează la punctul 546 din hotărârea atacată, potrivit căreia Bayer CropScience nu a demonstrat că interzicerea utilizărilor foliare era vădit inadecvată pentru atingerea obiectivului protecției albinelor urmărit de regulamentul în litigiu, nu constituie în sine o eroare de drept.
- 132 În ceea ce privește punctul 184 din hotărârea atacată, potrivit căruia studiul comandat de Bayer CropScience și finalizat la 24 mai 2013, cu privire la problema dacă rezultatele studiului Henry și ale studiului Schneider se îndepărtează de cunoștințele anterioare în materie, nu este de natură să demonstreze că studiile din luna martie a anului 2012 și studiul Schneider nu aduceau „noi cunoștințe științifice și tehnice”, în sensul articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009, argumentul întemeiat pe faptul că această constatare nu respectă regimul juridic al sarcinii probei este, în orice caz, inoperant, întrucât, astfel cum s-a arătat la punctul 50 din prezenta hotărâre, articolul 21 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Regulamentul nr. 1107/2009 autorizează Comisia să revizuiască aprobarea unei substanțe active în orice moment, fără nicio altă condiție.
- 133 Pe de altă parte, la punctul 55 din prezenta hotărâre, se arată că Tribunalul a constatat în mod întemeiat, la punctul 217 din hotărârea atacată, că în mod justificat Comisia a considerat în speță că se impunea să se efectueze o revizuire a aprobării substanțelor vizate.
- 134 Situația este aceeași în ceea ce privește argumentul bazat pe faptul că constatarea cuprinsă la punctul 216 din hotărârea atacată nu respectă regimul juridic al sarcinii probei. Astfel, acest punct, potrivit căruia datele de monitorizare invocate de reclamante ar fi în mod cert de natură să repună în discuție preocupările exprimate cu privire la studiile din luna martie a anului 2012 și studiul Schneider, însă, în schimb, ele nu erau susceptibile să demonstreze că aceste preocupări erau neîntemeiate, privește, în mod cert, o problemă referitoare la sarcina probei în materie de cunoștințe științifice, dar în cadrul unei decizii de a efectua o revizuire în temeiul articolului 21 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1107/2009.
- 135 În ceea ce privește punctele 499 și 500 din hotărârea atacată, despre care Bayer CropScience susține că încalcă regimul juridic al sarcinii probei, acestea au următorul cuprins:
- „499 Prin urmare, este cert că există o corelație între riscul pentru albinele individuale și riscul pentru colonie. În schimb, există în acest stadiu o incertitudine științifică în ceea ce privește rata de mortalitate a albinelor individuale de la care se pot produce efecte acute sau cronice inacceptabile asupra supraviețuirii și dezvoltării coloniei. Această incertitudine este cauzată în special de dificultățile de măsurare, în condiții reale, a amplitudinii pierderilor individuale și a impactului acestora asupra coloniei.
- 500 În aceste condiții, este necesar să se concluzioneze că Comisia putea considera în mod întemeiat că, având în vedere valorile coeficienților de pericol identificate pentru substanțele vizate în concluziile EFSA, un risc pentru colonii nu putea fi exclus și îi revenea, așadar, în temeiul

principiului precauției, sarcina de a lua măsuri de protecție, fără a trebui să aștepte să se stabilească pe deplin în ce condiții și de la ce rată a mortalității pierderea de albine individuale putea pune în pericol supraviețuirea sau dezvoltarea coloniilor.”

- 136 Or, aceste puncte ca atare nu sunt decât o aplicare în speță a principiului precauției, astfel cum a fost amintit în special la punctul 129 din prezenta hotărâre, în temeiul căruia, în cazul în care subzistă incertitudini cu privire la existența sau la întinderea unor riscuri, în special pentru mediu, măsuri de protecție pot fi luate, în cadrul procedurii de revizuire prevăzute la articolul 21 din Regulamentul nr. 1107/2009, fără a trebui să aștepte demonstrarea pe deplin a caracterului real și grav al acestor riscuri, iar atunci când se dovedește imposibil de determinat cu certitudine existența sau importanța riscului invocat, din cauza naturii neconcludente a rezultatelor studiilor efectuate, dar persistă probabilitatea unui prejudiciu real pentru mediu în ipoteza în care riscul s-ar materializa, principiul precauției justifică adoptarea unor măsuri restrictive.
- 137 În sfârșit, în ceea ce privește argumentul Bayer CropScience potrivit căruia aceasta a arătat că, prin faptul că a constatat, doar pe baza anumitor riscuri pentru albinele melifere individuale și a unei pretense corelații între aceste riscuri și o incidență la nivelul coloniilor, că un risc pentru colonii nu putea fi exclus, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, întrucât a exonerat Comisia de obligația îndeplinirii criteriului juridic aplicabil, centrată pe menținerea sănătății coloniilor de albine melifere, iar nu a albinelor individuale, astfel cum este prevăzut în Regulamentul nr. 1107/2009, trebuie arătate următoarele.
- 138 Potrivit punctului 3.8.3 din anexa II la Regulamentul nr. 1107/2009, o substanță activă este aprobată numai dacă se stabilește, printre altele, că utilizarea produselor fitosanitare care conțin această substanță activă, în condițiile de utilizare propuse, nu va avea efecte acute sau cronice inacceptabile asupra supraviețuirii și dezvoltării coloniilor, ținând seama de efectele asupra larvelor de albină și asupra comportamentului albinelor.
- 139 Potrivit punctelor 499 și 500 din hotărârea atacată, reproduse la punctul 135 din prezenta hotărâre, în condițiile în care este cert că există o corelație între riscul pentru albinele individuale și riscul pentru colonie, dar, în schimb, în acest stadiu există o incertitudine științifică cu privire la rata de mortalitate a albinelor individuale de la care se pot produce „efecte acute sau cronice inacceptabile” asupra supraviețuirii și a dezvoltării coloniilor, Comisia putea considera în mod întemeiat că nu putea fi exclus un risc pentru colonii și că îi revenea, așadar, în temeiul principiului precauției, sarcina de a lua măsuri de protecție.
- 140 Astfel, contrar celor susținute de Bayer CropScience, Tribunalul, arătând că este cert că există o corelație între riscul pentru albinele individuale și riscul pentru colonie și că incertitudinea științifică în această privință nu privește decât rata mortalității albinelor individuale de la care se pot produce „efecte acute sau cronice inacceptabile” asupra supraviețuirii și dezvoltării coloniilor, nu a exonerat Comisia de obligația sa de a îndeplini criteriul juridic privind menținerea sănătății coloniilor de albine melifere prevăzut la punctul 3.8.3 din anexa II la Regulamentul nr. 1107/2009.
- 141 Prin urmare, nu a fost săvârșită nicio eroare de drept în această privință.
- 142 În consecință, al treilea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat.

c) Cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv

1) Argumentația părților

- 143 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, Bayer CropScience reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că riscuri pur ipotetice puteau justifica adoptarea unor măsuri de precauție. Astfel, Tribunalul ar fi constatat în mod eronat că atât utilizările foliare, cât și utilizările neprofesionale puteau fi restrânse în lipsa unei evaluări științifice și pe baza unor supoziții potrivit cărora, pe de o parte, utilizările foliare neevaluate încă de EFSA puteau, după cum reiese din cuprinsul punctelor 533 și 534 din hotărârea atacată, să prezinte riscuri similare cu cele ale utilizărilor evaluate și, pe de altă parte, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 556 și 558 din hotărârea atacată, utilizatorii amatori erau susceptibili să nu respecte instrucțiunile de folosire.
- 144 În sfârșit, Tribunalul ar fi săvârșit de asemenea o eroare de drept, la punctul 543 din hotărârea atacată, prin faptul că a permis Comisiei să invoce ea însăși că aplicările foliare determinau o depunere a produsului în cauză pe sol și să se întemeieze pe propriile concluzii ipotetice în loc să încredințeze EFSA evaluarea științifică a riscurilor.
- 145 Comisia contestă argumentația Bayer CropScience.

2) Aprecierea Curții

- 146 În ceea ce privește, în primul rând, interdicția aplicărilor foliare, punctele din hotărârea atacată criticate de Bayer CropScience sunt formulate astfel:

„533 În al doilea rând, trebuie să se sublinieze că cel de al doilea mandat acordat EFSA de către Comisie, în forma revizuită la 25 iulie 2012 [...], se limita în mod expres la «utilizările autorizate ale substanțelor respective pentru tratarea semințelor și pentru granule». În consecință, evaluarea riscurilor efectuată de EFSA nu a privit alte utilizări autorizate și concluziile EFSA privind cele trei substanțe vizate nu conțineau nicio indicație cu privire la riscul legat de aplicările foliare.

534 În al treilea rând, trebuie să se amintească faptul că măsurile luate în [regulamentul în litigiu] se întemeiază pe o aplicare a principiului precauției, în măsura în care există indicii serioase potrivit cărora unele utilizări până atunci aprobate ale substanțelor vizate puteau implica riscuri inadmisibile pentru albine, fără să existe încă certitudini științifice în această privință. Într-o asemenea situație, Comisia era îndreptățită să ia măsuri preventive și pentru utilizări care nu au fost încă evaluate în mod specific de către EFSA, dacă și în măsura în care putea presupune în mod rezonabil că acestea prezintă riscuri similare cu cele ale utilizărilor evaluate.

[...]

543 În al doilea rând, în ceea ce privește translocarea acropetală, Comisia a susținut că aplicările foliare au condus la o depunere a produsului în cauză pe sol, de unde substanțele sale active puteau fi absorbite de rădăcini și dispersate în plantă.”

- 147 În ceea ce privește argumentul Bayer CropScience întemeiat pe faptul că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a admis că Comisia putea ea însăși să efectueze evaluarea riscurilor în loc să încredințeze această sarcină EFSA, trebuie arătat că, la fel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 155 din concluziile sale, în temeiul articolului 21 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1107/2009, sesizarea EFSA ținând de puterea de apreciere a Comisiei, evaluarea riscurilor de către EFSA nu este, așadar, cerută în mod imperativ.

- 148 De aceea, prin faptul că a admis că însăși Comisia putea să efectueze evaluarea riscurilor pentru utilizări care nu au fost evaluate încă în mod specific de către EFSA, precum aplicările foliare, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept.
- 149 În ceea ce privește argumentul Bayer CropScience întemeiat pe faptul că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a constatat că utilizările foliare puteau fi restrânse în lipsa unei evaluări științifice și pe baza unor supoziții potrivit cărora astfel de utilizări puteau prezenta riscuri similare cu cele ale utilizărilor evaluate, trebuie subliniat că Tribunalul nu a admis, la punctul 534 din hotărârea atacată, că Comisia era îndreptățită să ia măsuri preventive și pentru utilizări care nu erau încă evaluate în mod specific de EFSA decât dacă și în măsura în care ea putea presupune în mod rezonabil că acestea prezintă riscuri similare cu cele ale utilizărilor evaluate.
- 150 Astfel, în ceea ce privește translocarea bazipetală, Tribunalul a considerat, la punctul 542 din hotărârea atacată, că, ținând seama de deficiențele studiilor științifice invocate de ambele părți, nu se poate concluziona că Comisia putea presupune în mod rezonabil că aplicările foliare prezintă riscuri similare cu cele ale utilizărilor evaluate.
- 151 În schimb, în ceea ce privește translocarea acropetală, Tribunalul a arătat, la punctele 543 și 544 din hotărârea atacată, că, întrucât Comisia a susținut că aplicările foliare au condus la o depunere a produsului în cauză pe sol, de unde substanțele sale active puteau fi absorbite de rădăcini și dispersate în plantă, aceste elemente au permis acestei instituții să presupună în mod rezonabil că aplicările foliare prezintă riscuri similare cu cele ale utilizărilor evaluate de EFSA în concluziile sale.
- 152 Reiese, așadar, din cele ce precedă că, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 160 din concluziile sale, în cadrul interzicerii aplicărilor foliare, Tribunalul, contrar celor pretinse de Bayer CropScience, nu a admis o evaluare a riscurilor pe baza unor considerații pur ipotetice și, prin urmare, nu a săvârșit o eroare de drept în această privință.
- 153 În ceea ce privește, în al doilea rând, interzicerea utilizărilor neprofesionale, punctele 553-558 din hotărârea atacată au următorul cuprins:
- „553 În al treilea rând, în ceea ce privește probabilitatea unei utilizări inadecvate a produselor de protecție a plantelor care conțin substanțele vizate de către utilizatori neprofesioniști, nici Comisia, nici reclamantele nu au dovedit în mod efectiv în ce măsură o asemenea probabilitate exista sau nu exista. Cu toate acestea, Bayer [CropScience] s-a referit la un sondaj din anul 2011, comandat de Comisie, cu privire la «înțelegerea de către consumator a etichetelor și a utilizării sigure a produselor chimice», de unde ar rezulta că aproape 80 % dintre respondenți citeau «întotdeauna» sau «în majoritatea timpului» etichetele aplicate pe pesticide și că încă 12 % le citeau «uneori». Printre cei care citeau instrucțiunile de pe etichete, aproximativ 74 % le respectau «în totalitate», în timp ce 23 % le urmau «în parte». Aceste cifre ar fi confirmate de un alt sondaj, în legătură cu care Bayer [CropScience] a prezentat doar fragmente.
- 554 În această privință, trebuie să se arate, mai întâi, că cifrele indicate de Bayer [CropScience], pentru primul dintre aceste sondaje, nu corespund celor care figurează în copia prezentată de ea. Astfel, procentul persoanelor care au răspuns că citeau «întotdeauna» sau «în majoritatea timpului» etichetele produselor de protecție a plantelor era de 66 % (50 % «întotdeauna» și 16 % «în majoritatea timpului»), și nu de «aproape 80 %», astfel cum indică Bayer [CropScience].
- 555 În continuare, extrasul din cel de al doilea sondaj prezentat de Bayer nu menționează cine a efectuat sondajul, cum a fost format eșantionul respondenților și dacă era reprezentativ pentru populația din cele șapte țări în care a fost efectuat. În aceste condiții, nu poate avea decât o valoare probantă foarte redusă.

- 556 În sfârșit, primul sondaj efectuat în toate statele membre, pe baza unui eșantion reprezentativ, menționa că 34 % dintre respondenți citează doar «uneori» sau «niciodată» instrucțiunile de utilizare care figurează pe etichetele produselor fitosanitare. Trebuie să se constate, în aceste circumstanțe și ținând seama în special de nivelul ridicat de toxicitate a substanțelor vizate, că Comisia putea concluziona în mod întemeiat că utilizatorii neprofesioniști erau susceptibili mai mult decât utilizatorii profesioniști să nu respecte instrucțiunile de utilizare.
- 557 Prin urmare, interzicerea utilizărilor neprofesionale în exterior ale substanțelor vizate nu poate fi calificată ca fiind «în mod vădit inadecvată pentru atingerea obiectivului urmărit», în sensul jurisprudenței citate la punctul 506 de mai sus.
- 558 În al patrulea rând, în ceea ce privește în mod special utilizările neprofesionale în exterior, este adevărat că o punere în pericol a albinelor pare la prima vedere mai degrabă improbabilă, presupunând că instrucțiunile de utilizare sunt respectate. Cu toate acestea, astfel cum tocmai s-a arătat, o utilizare necorespunzătoare, care nu respectă instrucțiunile de folosire, nu poate fi exclusă, mai ales în ceea ce privește utilizatorii neprofesioniști. În această privință, riscul, invocat de Comisie, ca o plantă tratată în interior să fie plasată ulterior în exterior pare mai degrabă anecdotic și, în orice caz, punctual. În schimb, pare probabil, dată fiind eficacitatea substanțelor vizate ca insecticide, ca unii utilizatori să poată fi tentați să utilizeze direct în exterior produsele care le conțin, chiar dacă sunt vândute pentru utilizarea în interior.”
- 154 Bayer CropScience reproșează în esență Tribunalului că a constatat, la punctul 558 din hotărârea atacată, că o utilizare necorespunzătoare, care nu respectă instrucțiunile de utilizare, nu poate fi exclusă, și aceasta mai ales în ceea ce privește utilizatorii neprofesioniști, deși a recunoscut, în același timp, la punctul 553 din această hotărâre, că nici recurențele, nici Comisia nu au demonstrat în ce măsură probabilitatea unei utilizări necorespunzătoare exista sau nu exista.
- 155 În această privință, trebuie amintit că, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 551 și 552 din hotărârea atacată, revine instituțiilor însărcinate cu alegeri politice sarcina de a determina nivelul de risc considerat acceptabil pentru societate, acest nivel de risc fiind determinat nu numai pe baza unor considerații strict științifice, ci și ținând seama de factori societali, precum fezabilitatea controalelor.
- 156 Fezabilitatea controalelor poate constitui astfel un element pertinent în determinarea nivelului de risc acceptabil din moment ce controalele urmăresc să asigure respectarea instrucțiunilor de utilizare a produselor fitosanitare care conțin substanțe active, respectare care, la rândul său, este de natură să atenueze impactul utilizării unor astfel de substanțe asupra mediului.
- 157 Desigur, Tribunalul constată, la punctul 553 din hotărârea atacată, că nici Comisia, nici Bayer CropScience nu au demonstrat probabilitatea exactă a unei utilizări inadecvate de către neprofesioniști a produselor fitosanitare care conțin substanțele vizate. Cu toate acestea, având în vedere faptul că utilizatorii neprofesioniști nu sunt supuși niciunui control, se poate considera, astfel cum procedează Tribunalul la punctul 556 din hotărârea atacată, că utilizatorii neprofesioniști erau susceptibili, mai mult decât utilizatorii profesioniști, să nu respecte instrucțiunile de utilizare.
- 158 Ținând seama de gradul ridicat de toxicitate a substanțelor active în cauză pentru albine, Tribunalul a constatat, așadar, fără a săvârși o eroare de drept, că interzicerea utilizărilor neprofesionale ale produselor fitosanitare care conțin substanțele menționate nu poate fi calificată drept „vădit inadecvată” pentru atingerea obiectivului urmărit de regulamentul în litigiu.
- 159 Rezultă că nici al doilea aspect al celui de al patrulea motiv nu este fondat.
- 160 În consecință, al patrulea motiv trebuie să fie respins ca fiind nefondat.

5. Cu privire la al șaselea motiv

a) Argumentația părților

- 161 Prin intermediul celui de al șaselea motiv, Bayer CropScience reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept, la punctele 459-461 din hotărârea atacată, prin definirea în mod eronat a întinderii analizei de impact care trebuie efectuată înainte de adoptarea măsurilor de precauție și prin nerespectarea cerințelor legate de această analiză. Astfel, Tribunalul s-ar fi mulțumit cu faptul că Comisia a avut cunoștința de efectele susceptibile de a fi generate de acțiunea preconizată și ar fi constatat că întinderea și forma analizei de impact ținea de puterea de apreciere a Comisiei, considerând suficientă o sinteză sumară în patru puncte a unei analize de impact furnizate pe sector, deși Comisia nu ar fi dispus de o cunoaștere completă a produselor fitosanitare alternative. Potrivit Bayer CropScience, obligația efectuării analizei de impact a fost astfel privată de conținut.
- 162 Comisia respinge aceste argumente.

b) Aprecierea Curții

- 163 Punctele din hotărârea atacată pe care se concentrează criticile Bayer CropScience sunt următoarele:
- „459 În primul rând, în această privință, trebuie să se constate că punctul 6.3.4 din Comunicarea [privind utilizarea principiului precauției din 2 februarie 2000 [COM(2000) 1 final] (denumită în continuare «Comunicarea privind principiul precauției»)] prevede că trebuie efectuată o examinare a beneficiilor și a costurilor care rezultă din acțiune sau din inacțiune. În schimb, formatul și domeniul de aplicare ale acestei revizuirii nu sunt menționate. În special, nu reiese în niciun mod că autoritatea în cauză este obligată să lanseze o procedură de evaluare specifică și care să conducă, de exemplu, la un raport de evaluare oficial scris. În plus, reiese din text că autoritatea care aplică principiul precauției se bucură de o marjă importantă de apreciere în ceea ce privește metodele de analiză. Astfel, în cazul în care comunicarea precizează că examinarea «ar trebui» să includă o analiză economică, autoritatea în cauză trebuie, în orice caz, să includă și considerațiile neeconomice. În plus, este subliniat în mod expres că este posibil ca, în anumite împrejurări, unele considerații economice să trebuiască apreciate ca mai puțin importante decât alte interese recunoscute drept majore; sunt menționate expres, ca exemplu, interese precum mediul sau sănătatea.
- 460 Pe de altă parte, nu este necesar ca analiza economică a costurilor și a beneficiilor să se facă pe baza unui calcul exact al costurilor respective ale acțiunii vizate și ale inacțiunii. Asemenea calcule exacte vor fi în majoritatea cazurilor imposibil de efectuat, dat fiind că, în contextul aplicării principiului precauției, rezultatele lor depind de diferite variabile prin definiție necunoscute. Astfel, dacă toate consecințele inacțiunii, precum și ale acțiunii ar fi cunoscute, nu ar fi necesar să se recurgă la principiul precauției, ci ar fi posibil să se decidă pe baza unor certitudini. În concluzie, sunt îndeplinite cerințele din Comunicarea privind principiul precauției în cazul în care autoritatea vizată, în speță Comisia, a avut cunoștință în mod efectiv despre efectele, pozitive și negative, economice și de altă natură, care pot fi generate de acțiunea vizată, precum și prin inacțiune și că a ținut seama de acestea în decizia sa. În schimb, nu este necesar ca astfel de efecte să fie estimate în cifre, dacă acest lucru nu este posibil sau ar implica un efort disproportionat.
- 461 În al doilea rând, trebuie să se arate că Comisia a făcut, în mod evident, o comparație între consecințele pozitive sau negative cel mai probabile ale acțiunii preconizate și cele ale inacțiunii în ceea ce privește costurile globale ale Uniunii, care să îndeplinească cerințele prevăzute la punctul 6.3.4 din Comunicarea privind principiul precauției. Acest lucru reiese în mod clar din nota din 21 ianuarie 2013 în atenția membrului Comisiei responsabil la momentul respectiv.

Această notă urmărea să informeze acest membru cu privire la discuțiile în curs de desfășurare cu privire la avizul EFSA și să solicite aprobarea sa cu privire la măsurile preconizate de serviciile Comisiei. În anexa V la notă, intitulată «Informații contextuale cu privire la PE, industrie, ONG-uri», erau enunțate diferite circumstanțe luate în considerare în cadrul propunerii. În special, în ceea ce privește faptul că neonicotinoidele sunt utilizate la scară largă în agricultură, anexa V menționa rezultatele substanțiale ale studiului Humboldt, prezentat de reclamante în fața Comisiei, inclusiv concluziile studiului respectiv privind efectele unei interdicții a neonicotinoidelor asupra economiei, a pieței muncii și a echilibrului ecologic al Uniunii. S-a menționat de asemenea că Comisia nu avea o cunoaștere completă a produselor de protecție a plantelor alternative, deoarece acestea erau autorizate la nivel național. În sfârșit, nota menționa că Parlamentul urmărea să dezbată chestiunea trei zile mai târziu, la 24 ianuarie 2013, pe baza unui studiu, comandat de el, privind riscurile prezentate de substanțele vizate și care recomanda interzicerea totală a neonicotinoidelor (mai degrabă decât o simplă limitare a utilizărilor), precum și faptul că ONG-urile din domeniul mediului solicitau de asemenea o interdicție totală. Din toate aceste elemente rezultă că Comisia era conștientă de implicațiile, atât economice, cât și de mediu, legate de utilizarea substanțelor vizate.”

- 164 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, în cazul în care Comisia ajunge la concluzia că nu mai sunt îndeplinite criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din regulamentul menționat, se adoptă un regulament prin care se retrage sau se modifică aprobarea.
- 165 Or, astfel cum s-a constatat la punctul 69 din prezenta hotărâre, în cadrul revizuirii aprobării unei substanțe active, concluzia că nu mai sunt îndeplinite criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1107/2009 se poate întemeia pe orice informație nouă, în măsura în care aceasta este științifică sau tehnică.
- 166 În cazul în care Comisia ajunge la o asemenea concluzie, îi revine, în conformitate cu articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, obligația de a adopta un regulament de retragere sau de modificare a aprobării substanței active în cauză. Astfel, prevăzând retragerea sau modificarea aprobării menționate, această dispoziție încorporează în mod expres principiul proporționalității, care, potrivit unei jurisprudențe constante, face parte dintre principiile generale ale dreptului Uniunii și impune ca actele instituțiilor Uniunii să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de reglementarea în cauză, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Hotărârea din 8 iulie 2010, Afton Chemical, C-343/09, EU:C:2010:419, punctul 45 și jurisprudența citată).
- 167 În speță, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 22-24 din prezenta hotărâre și din însuși regulamentul în litigiu, prin acest regulament, Comisia a modificat condițiile de aprobare a substanțelor vizate, ținând seama de faptul că aceste substanțe prezentau anumite riscuri acute ridicate pentru albine și că riscurile inacceptabile care rezultă din efectele acute sau cronice asupra supraviețuirii și dezvoltării coloniilor în mai multe culturi nu puteau fi excluse.
- 168 Rezultă că Comisia a considerat că utilizările aprobate ale substanțelor active în discuție în speță nu mai îndeplineau criteriile de aprobare prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1107/2009, în special la punctul 3.8.3 din anexa II la acest regulament, în temeiul căruia o substanță activă este aprobată numai dacă se stabilește că utilizarea produselor fitosanitare care conțin această substanță activă, în condițiile de utilizare propuse, va determina o expunere neglijabilă a albinelor sau nu va avea efecte acute sau cronice inacceptabile asupra dezvoltării și a supraviețuirii coloniilor, ținând seama de efectele asupra larvelor de albine și asupra comportamentului albinelor.
- 169 În ceea ce privește principiul proporționalității, trebuie arătat că articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009 nu impune forme sau modalități speciale pentru a-i asigura respectarea.

- 170 Constatarea Tribunalului potrivit căreia întinderea și forma examinării beneficiilor și a costurilor care rezultă din acțiune sau din inacțiune intră în sfera puterii de apreciere a Comisiei nu încalcă nici articolul 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, nici principiul proporționalității, care, astfel cum s-a arătat la punctul 166 din prezenta hotărâre, este încorporat în dispoziția menționată.
- 171 Trebuie subliniat în această privință că evaluarea efectuată de Comisie în cadrul unei revizuii întemeiate pe articolul 21 din Regulamentul nr. 1107/2009 coroborat cu punctul 3.8.3 din anexa II la același regulament privește o analiză a riscurilor la care va conduce utilizarea unui produs fitosanitar care conține una dintre substanțele vizate, în special pentru supraviețuirea și dezvoltarea coloniilor de albine.
- 172 Rezultă că Bayer CropScience nu poate pretinde că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a referit la marja largă de apreciere de care dispune Comisia atunci când aceasta din urmă decide să efectueze, pe lângă această evaluare a riscurilor, care este doar prescrisă de cadrul de reglementare citat anterior, și o examinare a beneficiilor și a costurilor care rezultă din acțiunea sau din inacțiunea sa.
- 173 În orice caz, trebuie să se constate, contrar celor susținute de Bayer CropScience, că Tribunalul nu s-a mulțumit cu faptul că Comisia a luat cunoștință de efectele susceptibile de a fi generate de acțiunea vizată. Astfel, după cum se arată la punctul 461 din hotărârea atacată, Comisia a făcut o comparație între consecințele pozitive sau negative cele mai probabile ale acțiunii preconizate și cele ale inacțiunii în ceea ce privește costurile globale ale Uniunii.
- 174 În plus, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 463-466 din hotărârea atacată, Comisia a putut să măsoare impactul asupra agriculturii și asupra mediului al măsurilor care fac obiectul regulamentului în litigiu, având în vedere, pe de o parte, faptul că era posibil, în cazul în care se dovedea necesar, să acorde autorizații derogatorii la nivel național pentru produsele fitosanitare care conțin substanțele vizate și, pe de altă parte, faptul că, în anumite state membre, agricultura a putut funcționa, în trecut, în mod satisfăcător fără a utiliza produse fitosanitare care conțin substanțele vizate și fără ca această împrejurare să aibă efecte negative asupra mediului.
- 175 În sfârșit, din cuprinsul punctelor 468-470 din hotărârea atacată reiese că, deși este adevărat că, ținând seama de sistemul instituit prin Regulamentul nr. 1107/2009, în care Comisia este competentă să aprobe substanțele active la nivelul Uniunii, în timp ce statele membre sunt competente să autorizeze produse fitosanitare care conțin substanțele active aprobate, îi era imposibil Comisiei să determine, pentru întreaga Uniune, în ce măsură, pentru ce utilizări și pentru ce culturi agricultorii dispuneau de produse alternative celor care conțin substanțele în litigiu, nu este mai puțin adevărat că Comisia avea cunoștință de substanțele active care puteau înlocui substanțele vizate de regulamentul în litigiu.
- 176 În aceste condiții și chiar presupunând că, în cadrul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1107/2009, Comisia are o obligație autonomă de a efectua o analiză ținând seama în mod specific de beneficiile și de costurile care rezultă din acțiune sau din inacțiune, trebuie să se constate că argumentele invocate de Bayer CropScience nu pot, în orice caz, să fie admise.
- 177 În consecință, al șaselea motiv trebuie respins ca fiind nefondat.
- 178 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, recursul trebuie să fie respins.

VI. Cu privire la cheltuielile de judecată

- 179 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul este nefondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

- 180 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 181 Întrucât Comisia, UNAF, Deutscher Berufs- und Erwerbsimkerbund eV, Österreichischer Erwerbsimkerbund, PAN Europe, Bee Life, Buglife și Greenpeace au solicitat obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată, iar acestea au căzut în pretenții, se impune obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată efectuate de părțile menționate. Întrucât Regatul Suediei nu a solicitat plata cheltuielilor de judecată, acesta suportă propriile cheltuieli de judecată.
- 182 Potrivit articolului 184 alineatul (4) din Regulamentul de procedură, în cazul în care un intervenient în primă instanță nu a formulat el însuși recurs, acesta nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată în procedura de recurs decât dacă a participat la faza scrisă sau orală a procedurii în fața Curții. În cazul în care un asemenea intervenient participă la procedură, Curtea poate decide ca acesta să suporte propriile cheltuieli de judecată.
- 183 AGPM, ECPA, Rapool-Ring GmbH Qualitätsraps deutscher Züchter și ESA, care aveau calitatea de interveniente în primă instanță, nu au participat la procedura în fața Curții. În schimb, întrucât NFU și Agricultural Industries Confederation au participat la procedura de recurs și au căzut în pretenții, acestea vor suporta propriile cheltuieli de judecată.
- 184 Conform articolului 140 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, Curtea poate decide ca un intervenient, altul decât statele membre, instituțiile, statele părți la Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4), altele decât statele membre sau Autoritatea AELS de Supraveghere, să suporte propriile cheltuieli de judecată.
- 185 Este necesar să se aplice această dispoziție și să se decidă că Stichting De Bijenstichting va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

- 1) **Declară recursul ca fiind inadmisibil în măsura în care a fost introdus de Bayer AG.**
- 2) **Respinge recursul, în măsura în care a fost formulat de Bayer CropScience AG.**
- 3) **Obligă pe Bayer CropScience AG și Bayer AG să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Comisia Europeană, Union nationale de l'apiculture française (UNAF), Deutscher Berufs- und Erwerbsimkerbund eV, Österreichischer Erwerbsimkerbund, Pesticide Action Network Europe (PAN Europe), Bee Life European Beekeeping Coordination (Bee Life), Buglife – The Invertebrate Conservation Trust (Buglife) și Stichting Greenpeace Council (Greenpeace).**
- 4) **National Farmers' Union (NFU) și Agricultural Industries Confederation Ltd, precum și Stichting De Bijenstichting suportă propriile cheltuieli de judecată.**
- 5) **Regatul Suediei suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături